Handleiding voor de moderator van de simulatie oefensessies Wvggz

Implementatie Wvggz in de keten

GROEIRUIMTE

Claudie Ebing
V 1.1
26-11–2019

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
1.1. Achtergrond van de Wvggz 3
1.2. Doelen van de simulatie in de oefensessies 3
2. De deelnemers 3
3. De simulatie 4
3.1.Setting 4
3.2.De werkwijze binnen de simulatie 4
3.3.De rol van de moderator 5
4. De opbouw van de simulatie 5
5. Bijzonderheden voor het faciliteren de simulatie 6
5.1.Voorbereiden 6
5.2.Bijeenkomst 7
5.3.Reflectie 7
Casus Chris: Tafelschikking en printlijst 8
Casus Lotte - Tafelschikking en printlijst 10
Casus Adam: Tafelschikking en prijslijst 11

1. Inleiding

1.1. Achtergrond van de Wvggz

De Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) geldt vanaf 1 januari 2020. Deze wet regelt de rechten van mensen die te maken krijgen met verplichte zorg in de ggz. Een belangrijke verandering is dat verplichte zorg straks ook buiten een ggz-instelling verleend kan worden. De Wvggz biedt zorgverleners meer instrumenten voor zorg op maat. Altijd wordt gekeken naar welke aanpak het beste past bij iemand; verplichte zorg zo kort als mogelijk en zo lang als noodzakelijk. Bovendien geeft de wet de mensen die verplicht worden behandeld en hun familie meer inspraak. Zij beslissen mee hoe de zorg en ondersteuning eruit gaan zien. Ook wordt meer dan voorheen met de gemeente gekeken naar wat iemand nodig heeft om deel te (blijven) nemen aan het maatschappelijk leven, zoals een woning en werk.

Dit alles vraagt van alle deelnemers in dit proces een verandering, meer overleg met elkaar en met betrokkene(n). Ter voorbereiding op de invoering van de wet zijn processen in samenspraak opgesteld met bijbehorende informatieproducten en handreikingen ter ondersteuning. In het voorjaar hebben de deelnemers hiermee kennis gemaakt tijdens regionale sessies. In de evaluatie is de wens uitgesproken om nogmaals als keten met elkaar te oefenen in het najaar. Hierbij is de wens uitgesproken dat de cases de meest voorkomende situaties beschrijven, dieper ingegaan wordt op hoe de verschillende informatieproducten gebruikt moeten worden en de taken van de diverse ketenpartners zichtbaar worden.

Het ketenprogramma zal de regio's daarbij ter wille zijn en heeft daarom voor de regio's een oefendraaiboek gemaakt met instructies om zelf in de regio verder te kunnen oefenen. Voor het oefenmateriaal zijn verschillende modules ontwikkeld, zodat de regio's zelf een oefenprogramma kunnen samenstellen naar behoefte van de partners in de eigen regio. Ook is het materiaal geactualiseerd zodat dit in overeenstemming is met gemaakte procesafspraken en zoveel als mogelijk aansluit op de interne instructies van de verschillende ketenorganisaties. De oefensessies zijn optioneel. Met het oefenmateriaal kunnen de partners in de regio zelf bepalen óf er wordt geoefend, met wie, wanneer en wat er wordt geoefend. Er is ook de mogelijkheid om meerdere sessies te beleggen - als de betrokkenen in de regio daartoe bereid zijn.

1.2. Doelen van de simulatie in de oefensessies

a. Medewerkers van betrokken organisaties oefenen samen het proces en het gebruik van de informatieproducten. De cases richten zich hierbij op de meest voorkomende situaties en bieden de mogelijkheid om met elkaar inhoudelijk de dilemma's te bespreken.

b. Met als doel het verbeteren van de samenwerking in en kennis van het proces Wvggz ter voorbereiding op de inwerkingtreding per 1 januari 2020.

2. De deelnemers

Per casus wordt aangegeven welke deelnemers een rol hebben. De volgende organisaties hebben een rol in de drie casussen:

a. Gemeente
b. Politie
c. Openbaar Ministerie
d. Raad voor de Rechtspraak
e. GGZ-instellingen
f. Crisisdienst (crisismaatregel)
g. Vertegenwoordigers van betrokkenen/cliënten zoals de advocatuur, PVP en FVP

3. De simulatie

3.1.Setting

In de simulatie wordt de werkelijkheid zo veel als mogelijk nagebootst. Dus de casussen zijn gebaseerd op reële gebeurtenissen en de deelnemers acteren vanuit hun eigen organisatie. Er wordt geen toneel gespeeld. Alleen de vertegenwoordigers ‘spelen’ de betrokkenen/cliënten om zo het perspectief van hen in te brengen. De deelnemers nemen plaats aan hun eigen organisatietafel. Er zijn 6 tafels in de simulatie, te weten: gemeente, politie, zorg, OM, rechtbank, vertegenwoordigers van betrokkenen.

3.2.De werkwijze binnen de simulatie

De deelnemers hebben de rol die zij ook in de werkelijkheid hebben. Er zijn twee mogelijkheden bij het inzetten van de simulatie.

In klein stapjes al doende doorlopen van 1 casus

Wanneer het kennisniveau en de vorming van de regionale samenwerking in de groep nog aan het begin staat, en er nog veel vragen zijn over de Wvggz en de regio-afspraken, is het stapje voor stapje doorlopen van 1 casus aan te raden. In dit geval brengt de moderator de startgebeurtenissen van één casus bij 1 tafel in. Vervolgens geeft de moderator de deelnemers aan de tafel een paar minuten om na te denken wat zij gaan doen en vraagt aan de deelnemers van de andere tafels wat zij denken dat er gaat gebeuren. Vervolgens laat de moderator de tafel toelichten wat zij doen. In hun acties zullen ze een andere tafel aan het werk zetten. Dus dan loopt de moderator naar de andere tafel en vraagt hen om een paar minuten na te denken wat zij gaan doen etc. Zo wordt de hele casus doorgelopen. Dit werkt vooral goed bij de casus van Adam met de crisismaatregel.

Aan het werk gaan met 1 casus

Wanneer het kennisniveau en de vorming redelijk is, kan de moderator de casus starten (advies is om met Chris te beginnen) door het inbrengen van de startgebeurtenissen voor de verschillende tafels. Hierbij kan de moderator ook het OM laten starten door de aanvraag vanuit de gemeente bij hen in te leveren. Dan kunnen alle tafels aan de slag, anders moeten sommigen erg lang wachten.

Aan het werk gaan met 3 casussen

Wanneer het kennisniveau en de vorming van de regionale samenwerking erg hoog is, kan je alledrie de casussen tegelijk starten in de simulatie. De moderator brengt dan de startgebeurtenissen van deze drie casussen in en start de simulatie. Vervolgens legt de moderator na een half uur de simulatie stil voor een korte reflectie. Na deze reflectie start de moderator weer de simulatie. Aan het einde van het tweede half uur is weer een korte reflectie. Op dat moment kan de moderator inschatten hoeveel rondes nog nodig zijn.

De basis

De basis voor alledrie de situaties is hetzelfde. Er zijn twee casussen met de zorgmachtiging (Chris en Lotte) en één met de crisismaatregel (Adam). De casussen zijn opgebouwd uit de stappen die noodzakelijk zijn in de ketensamenwerking. De simulatie is niet gericht op alle activiteiten binnen het eigen proces maar vooral op de ketensamenwerking.

Alle deelnemers hebben hun eigen ‘organisatie’tafel vanuit waar ze aan de slag gaan. De simulatie begint na een introductie aan de deelnemers over de werkwijze van de simulatie. De moderator reikt de startgebeurtenis(sen) uit aan de juiste tafels (dit is aangegeven bij de startgebeurtenis). Op (sommige) tafels ligt al informatie. Dit is te beschouwen als informatie die in het eigen systeem beschikbaar is. Op basis van

de startgebeurtenis en eventueel aanwezige informatie bepalen de deelnemers aan de tafel wat ze gaan doen. Dit houden ze bij op de loglijst van hun tafel. Dit kan betekenen dat ze contact zoeken met betrokkenen of met een andere tafel. Ook kan de moderator tijdens deze stappen informatie toevoegen volgens het verloop van de casus. Vervolgens gaan tafels verder of starten tafels naar aanleiding van een gebeurtenis die van een andere tafel komt, bijvoorbeeld de aanvraag voor een aanvraag voor een zorgmachtiging van de gemeente zet het OM aan het werk. Op deze manier wordt het proces al doende doorlopen.

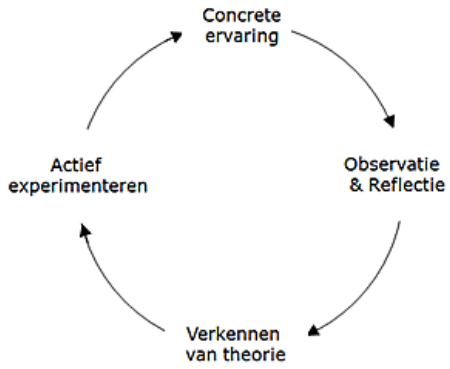

Figuur 3 Leercylcus van Kolb

3.3.De rol van de moderator

De moderator heeft een aantal taken in de simulatie.

1. Het inbrengen van de startgebeurtenissen en andere sturingsinformatie.
2. Het beantwoorden van vragen zodat de simulatie blijft gaan.
3. Het begeleiden van de reflecties

De moderator bepaalt wanneer er een reflectie wordt ingelast waarin de deelnemers met elkaar delen hoe het in zijn algemeenheid gegaan is, wat ze gedaan hebben en welke vragen/dilemma's ze tegenkwamen of hebben. De duur van de 'speeltijd' is afhankelijk van het niveau van de groep. Wanneer de deelnemers niet erg bekend zijn met het proces, is de speeltijd korter. Wanneer ze het proces redelijk tot goed kennen, is de speeltijd langer en kan het ingewikkelder gemaakt worden door meerdere casussen in te brengen zodat er meer druk ontstaat.

Het is belangrijk om naast de rol van moderator iemand in te zetten om alle vragen, problemen en dilemma's te notuleren zodat deze later opgepakt kunnen worden. Wanneer mogelijk nog ondersteuning van het Ketenprogramma of vanuit ketenorganisaties nodig is, kan dit overlegd worden.

4. De opbouw van de simulatie

Casusbeschrijving

De simulatie is opgebouwd uit een casusbeschrijving en bijbehorende documenten (bijlagen). De casusbeschrijving is voor de moderator en heeft de volgende inhoud:

Algemene beschrijving

Hierin is een korte persoonsbeschrijving opgenomen samen met eventueel bekende informatie en wordt de aanloop beschreven.

Algemene startsituatie

Dit is de situatie waarin de casus zich op dat moment in bevindt.

Startgebeurtenissen in de simulatie

Dit zijn de gebeurtenissen op basis waarvan de simulatie begint. Er kunnen meerdere startgebeurtenissen in een casus zijn zodat de simulatie op meerdere organisatietafels start. Dit kan in het echte leven ook gebeuren.

Informatie-producten die al aanwezig zijn t.b.v. de simulatie

Dit zijn informatie-producten die niet ingevuld worden tijdens de simulatie omdat dit niet na te bootsen is op een geloofwaardige manier. Voorbeelden hiervan zijn het verkennend onderzoek en de medische verklaring. Deze informatie-producten kosten veel tijd en interactie met echte betrokkenen. Daarom zijn deze vooral ingevuld door een professional op basis van de casusbeschrijving.

Informatie-producten die ingevuld worden door deelnemers in de simulatie

Dit zijn informatie-producten die tijdens de simulatie worden ingevuld door de deelnemers. Echter deze zijn ook ingevuld bijgevoegd zodat

- eventueel een rol gesimuleerd kan worden.
- om voorbeelden te hebben tijdens de reflectie

Sturingsinformatie t.b.v. simulatie (vanuit moderator)

Dit is informatie die de moderator inzet wanneer bepaalde situatie zich voordoen om de simulatie zo goed mogelijk te laten verlopen. Een voorbeeld is dat de politie in een bepaalde situatie de crisisdienst wil inschakelen waarop de moderator de informatie geeft dat de situatie niet ernstig genoeg is voor de crisisdienst en dat zij niet komen. Een ander voorbeeld is dat betrokkene geen eigen plan van aanpak wil opstellen mocht dit gevraagd worden.

Waarschijnlijk verloop van de casus

Hierin is beschreven hoe verwacht wordt dat de casus verloopt. Echter het is een simulatie dus het kan anders verlopen als deelnemers hiervoor kiezen. Dan kan het waarschijnlijk verloop wel gebruikt worden in de reflectie of de juiste stappen zijn genomen of dat iets vergeten is.

5. Bijzonderheden voor het faciliteren de simulatie

5.1.Voorbereiden

Het is belangrijk dat de moderator de opbouw en het verloop van de casussen goed kent. Dus zorg dat je de beschrijvingen goed doorneemt van tevoren.

Bepaal welke organisatie mee doen met de simulatie. Organisaties die niet mee doen, maar wel een rol hebben in een casus, moeten gesimuleerd worden. Bepaal waar de deelnemers de informatie van deze gesimuleerde rollen kunnen ophalen. Dit kan bij jezelf als moderator zijn of bij een deelnemer die geen rol heeft en deze rol wil spelen of op een plek in de ruimte waar het klaar ligt voor de deelnemers.

Zorg dat elke organisatie zijn eigen tafel heeft en zet deze klaar in de ruimte. Leg de vooraf bekende informatie in stapels op de tafels. Schrijf op de stapel wat erin zet (casusnaam, organisatie en soort informatie - informatie in systeem/formulieren).

Zorg voor een eigen plek voor je eigen spullen. Leg hier alle gebeurtenissen en sturingsinformatie klaar zodat je het snel kan pakken als het nodig is. En instrueer de mensen aan de tafel vertegenwoordigers/ betrokkenen over hun rol: zij geven wanneer iemand van een van de tafels op bezoek komt de juiste informatie mee. Bijvoorbeeld wanneer de gemeente langs komt om met de melder te praten of met de client wordt deze specifieke informatie meegegeven.

5.2.Bijeenkomst

Heet iedereen welkom en licht de werking van de simulatie toe. Laat iedereen aan zijn eigen organisatietafel plaatsnemen. Start vervolgens de simulatie door het inbrengen van de startgebeurtenis(sen) op de juiste tafels. Let vervolgens goed op wanneer je volgende gebeurtenissen moet inbrengen of op welke vragen je moet reageren met de sturingsinformatie.

Laat vooral de deelnemers aan de slag gaan en probeer zo min mogelijk te vertellen over het proces. Laat het mensen zelf ontdekken hoe het werkt. Laat ze gerust fouten maken. Deze bespreek je samen in de reflectie. Als het nodig is, kun je wel bijsturen als de simulatie stokt.

5.3.Reflectie

Stop na een bepaalde tijd (zie 2.2) de simulatie en vraag iedereen naar zijn eigen tafel te gaan. Open het gesprek in de grote groep.

De deelnemers blazen eerst stoom af en kijken gezamenlijk terug hoe zij het vonden. De moderator faciliteert dit gesprek door het stellen van vragen om de ervaringen naar boven te krijgen. Belangrijk is dat de problemen en vragen uit de deelnemers komen om maximaal samen te leren. De moderator kan een verbinding maken naar het bestaande regio-overleg. Hiermee kunnen de regio’s geholpen worden in het bespreken wat nodig is voor het regio-overleg. Dit zal per regio verschillend zijn.

Startvragen:

- Hoe is het gegaan tot nu toe?
- Wat hebben ze gedaan (welke activiteiten)?
- Welke vragen hebben ze nog of tegen welke dilemma’s zijn deelnemers tegen aangelopen?
- Is het goed gegaan met de overgang van de ene tafel/organisatie naar de andere tafel/organisatie?

Casus Chris: Tafelschikking en printlijst

	#	Tafel	Document
☐	1	Moderator	Startgebeurtenis Zorg: situatiebeschrijving voor GGZ
☐	1	Moderator	Startgebeurtenis Politie: overlastmelding in de nacht door buren
☐	1	Moderator	Startgebeurtenis melding buren bij gemeente
☐	1	Moderator	Startgebeurtenis melding familie bij gemeente
☐	1	Moderator	Verkennend onderzoek
☐	1	Moderator	Afwijzing komst crisisdienst - niet ernstig genoeg
☐	1	Moderator	Aanvraag tot voorbereiding verzoekschrift van een zorgmachtiging incl verkennend onderzoek en meldingen buurman, moeder = startgebeurtenis deel 2 van het ZM-proces
☐	1	Betrokkene	Historie politie-mutaties: assistentie hulpverlener om binnen te komen
☐ ☐	1 1	Betrokkene	Politie-mutatie: bezoek politie-agent in de nacht + Zorgmelding (samen geven)
☐	1	Betrokkene	Verkennend onderzoek - gesprek wijkagent
☐	1	Betrokkene	Verkennend onderzoek - gesprek buurman
☐	1	Betrokkene	Verkennend onderzoek - gesprek ouder
☐	1	Betrokkene	Verkennend onderzoek - gesprek begeleidster
☐	1	Betrokkene	Verkennend onderzoek - gesprek Chris
☐	1	Betrokkene	Sturingsinformatie voor zorg: je komt niet binnen en niet in gesprek
☐	2	Betrokkene	Sturingsinformatie: geen eigen plan van aanpak
☐	2	Betrokkene	Medische verklaring ingevuld
☐	2	Betrokkene	Zorgplan ingevuld
☐	2	Betrokkene	Zorgkaart ingevuld
☐	2	Betrokkene	Beschikking
☐	2	Betrokkene	Formulier ten uitvoerlegging ZM
☐	1	Gemeente	5 2 lid 2 verkennend onderzoek
☐	1	Gemeente	5 2 Aanvraag tot voorbereiding verzoekschrift van een zorgmachtiging
☐	2	Systeem OM	Historie RM/ZM
☐	2	Systeem OM	Politiegegevens en strafvorderlijke en justitiële gegevens

☐	1	OM	Sturingsinformatie: geen advocaat
☐	1	OM	5 4 lid 1 sub a Aanwijzing GD en aanlevering gegevens
☐	1	OM	1 7 lid 2 5 4 lid 1 d Persoonsgegevens
☐	1	OM	5 16 Beslissing of voldaan is aan criteria voor verplichte zorg (positief)
☐	1	OM	5 16 Beslissing of voldaan is aan criteria voor verplichte zorg (negatief)
☐	1	OM	5 17 Verzoek tot afgifte ZM
☐	1	Zorg	5 12 Zorgkaart
☐	1	Zorg	5 13 lid 1 Zorgplan
☐	1	Zorg	5 11 lid 1 5 15 lid 2 5 17 lid 4 bevindingen GD

Casus Lotte - Tafelschikking en printlijst

	#	Tafel	Document
☐	1	Moderator	Startgebeurtenis Politie:melding broer en bezoek wijkagent overdag
☐	1	Moderator	Startgebeurtenis melding familie bij gemeente
☐	1	Moderator	Verkennend onderzoek
☐	1	Moderator	Afwijzing komst crisisdienst - niet ernstig genoeg
☐	1	Moderator	Aanvraag tot voorbereiding verzoekschrift van een zorgmachtiging incl verkennend onderzoek en meldingen buurman, moeder = startgebeurtenis deel 2 van het ZM-proces
☐	1	Betrokkene	Verkennend onderzoek - gesprek wijkagent
☐	1	Betrokkene	Verkennend onderzoek - gesprek bemoeizorg
☐	1	Betrokkene	Verkennend onderzoek - gesprek ouder
☐	1	Betrokkene	Verkennend onderzoek - gesprek broer
☐	1	Betrokkene	Verkennend onderzoek - gesprek Lotte
☐	2	Betrokkene	Sturingsinformatie: geen eigen plan van aanpak
☐	2	Betrokkene	Medische verklaring ingevuld
☐	2	Betrokkene	Zorgplan ingevuld
☐	2	Betrokkene	Brief doorzetting ouder(s)
☐	2	Betrokkene	Beschikking
☐	1	Gemeente	5 2 lid 2 verkennend onderzoek
☐	1	Gemeente	5 2 Aanvraag tot voorbereiding verzoekschrift van een zorgmachtiging
☐	2	Systeem OM	Historie RM/ZM
☐	2	Systeem OM	Politiegegevens en strafvorderlijke en justitiële gegevens
☐	1	OM	Sturingsinformatie: geen advocaat
☐	1	OM	5 4 lid 1 sub a Aanwijzing GD en aanlevering gegevens
☐	1	OM	1 7 lid 2 5 4 lid 1 d Persoonsgegevens
☐	1	OM	5 18 lid 1 Beëindiging voorbereiding verzoekschrift ZM
☐	1	OM	5 17 Verzoek tot alsnog ZM na heroverweging
☐	1	Zorg	5 11 lid 1 5 15 lid 2 5 17 lid 4 bevindingen GD

Casus Adam: Tafelschikking en prijslijst

	#	Tafel	Document
☐	1	Moderator	Startgebeurtenis politie: melding winkelier bij politie
☐	1 1	Moderator	Startgebeurtenis voor OM: crisismaatregel gemeente incl medische verklaring
☐	1	Moderator	Verzoekschrift voortzetting crisismaatregel
☐	1	Betrokkene	Gebeurtenis voor politie: toelichting verloop contact met betrokkene
☐	2	Betrokkene	Hoorverslag
☐	2	Betrokkene	Medische verklaring
☐	2	Betrokkene	Beschikking
☐	1	Systeem Politie	Politie-mutatie: huiselijke twist, drugsoverlast
☐	2	Systeem OM	Historisch overzicht
☐	2	Systeem OM	Politiegegevens en justitiële gegevens
☐	1	Crisisdienst	7 1 lid 5 aanvraag politiegegevens en justitiële gegevens
☐	1	Crisisdienst	7 1 lid 3 medische verklaring CM
☐	1	Gemeente	7 1 lid 4 aanvraag historie maatregelen en machtigingen
☐	1	Gemeente	7 2 lid 1 Crisismaatregel
☐	1	OM	Format verzoekschrift voortzetting CM
☐	1	OM	Brief aan zorgaanbieder